

دومین همایش ملی روانشناسی کاربردی

The second national conference of applied psychology

[DATE]

بررسی رابطه ی معنا در زندگی و حس انسجام با اضطراب مرگ در میانسالان

زهرا توانا

دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی گرایش بالینی دانشگاه آزاد واحد نجف آباد ، اصفهان ، ایران

(نویسنده) : MANATAVANA@GMAIL.COM

چکیده

The aim of the current research is to investigate the relationship between meaning in life and sense of coherence with death anxiety in middle-aged people. The research method was descriptive and correlational. The statistical population included all the middle-aged people of Isfahan city and the sampling method was available. For this purpose, 50 people were selected for sampling. The participants responded to the research tools including: Meaning of Life Questionnaire (Steiger, 2010), Sense of Coherence Questionnaire (Antonovsky, 1993) and Death Anxiety Questionnaire (Templer, 1970). spss24 software was used to analyze the data. The results of the research showed that the sense of meaning in life as well as the sense of coherence has a significant relationship with death anxiety in the middle-aged, meaning that the greater the sense of meaning and sense of coherence in a middle-aged person, the less death anxiety. is showing. Based on these results, it can be said that strengthening the sense of meaning and sense of coherence in the middle-aged can be an important item for better management of the fear of death in them and better productivity in the second half of their lives.

دومین همایش ملی روانشناسی کاربردی

The second national conference of applied psychology

[DATE]

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه ی معنا در زندگی و حس انسجام با اضطراب مرگ در میانسالان است. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل کلیه میانسالان شهر اصفهان و روش نمونه گیری نمونه گیری در دسترس بود. بدین منظور تعداد 50 نفر جهت نمونه گیری انتخاب شدند. شرکت کنندگان به ابزار پژوهش شامل : پرسشنامه معنای زندگی (استایگر، 2010) ، پرسشنامه حس انسجام (آنتونووسکی، 1993) و پرسشنامه اضطراب مرگ (تمپلر، 1970) پاسخ دادند. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار spss24 استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد احساس معنا در زندگی و همچنین حس انسجام ارتباط معناداری با اضطراب مرگ در میانسالان دارد بدین معنا که هرچی احساس معنا و حس انسجام در فرد میانسال بیشتر باشد اضطراب مرگ کمتری را نشان میدهد. بر اساس این نتایج میتوان گفت تقویت احساس معنا و حس انسجام در میانسالان میتواند یک آیتم مهم جهت مدیریت بهتر ترس از مرگ در آنها و بهره وری بهتر از نیمه دوم زندگی شان باشد.

واژگان کلیدی:

معنا در زندگی، حس انسجام ، اضطراب مرگ ، میانسالان

1. مقدمه

در حال حاضر کشور ایران با رشد و شتاب افزایش سنی جمعیت روبرو است ، به طوری که شاخص های آماری حاکی از آن است که تا سال 1420 برآورد میشود حدود 60 درصد جمعیت ایران در سنین میان سالی قرار گیرند (حاجت پور و هارون رشیدی ، 1400). میان سالی دوره ای از زندگی است که پس از جوانی و پیش از سالمندی است ، این مرحله از حیات طولانی ترین و بارورترین دوره زندگی فرد محسوب می گردد و

دومین همایش ملی روانشناسی کاربردی

[DATE]

The second national conference of applied psychology

افراد طی این دوره با تغییرات مختلف فیزیولوژیکی و جسمانی، شناختی و اجتماعی مواجه می شوند^۱ میانسالی به عنوان دوره گذار محدوده سنی ۴۰-۶۰ سال را شامل میشود^۱ البته در برنامه ملی سلامت میانسالان ایران، این محدوده سنی ۳۰-۵۹ سال در نظر گرفته میشود.(خداجو، نکته دان، کاظم نژاد، پاشایی پور، ۱۳۹۸)

افراد میانسال، با توجه به اینکه مسئولیت های مدیریتی را در جوامع به عهده دارند؛ لذا در معرض فشار، استرس و تنش های زیادی قرار میگیرند که این آشفتگی ها میتواند مشکلاتی مانند ترس و اضطراب مرگ را به وجود آورد. براساس تعریفی که Eliason & Tomer در سال ۱۹۹۶ از اضطراب مرگ داشته اند، اضطراب مرگ به عنوان یک واکنش احساسی منفی ناشی از پیشبینی وضعیتی است که برای آن دلیلی در فرد وجود ندارد.^۲ اضطراب مرگ یک سازه ی پیچیده است که مردم در طول زندگی خود با شدت کم و زیاد تجربه مینمایند (دادفرو لستر، ۲۰۱۷) اضطراب مرگ مجموعه نگرش هایی به مرگ از قبیل ترس، تهدید، نگرانی، ناراحتی و سایر واکنشهای هیجانی منفی توأم با اضطراب را شامل میشود که بر کیفیت زندگی تأثیر میگذارد.^۳ اضطراب مرگ را عموماً به عنوان احساس ناراحتی توأم با ترسی که معطوف به مرگ خود یا دیگران است و با در نظر گرفتن مرگ به عنوان پایان زندگی یا تجسم مراسم تدفین و جسد برانگیخته میشود تعریف میکند.^۴ به عقیده یالوم نوعی ترس غریزی از مرگ در همه سطوح آگاهی آدمیان وجود دارد که به صورت اضطراب متجلی میشود؛ ترس از مرگ در تجربه درونی ما نقش عمدهای ایفا میکند. مرگ چنان پیش چشم حاضر است که هیچ چیز دیگری چنین نیست. مرگ دائماً در زیر ظواهر مشغول جنبوجوش است؛ مرگ یک حضور تاریک و آشفته کننده در حاشیه آگاهی دارد(هاشمی، زمانی، زمانی، خوش طینت، ۱۳۹۶) آگاهی نسبت به مرگ و پذیرش و اذعان نسبت آن، برای ما تلخ و دشوار است؛ اما میتواند تغییری ریشه ای و اساسی در نگاه ما نسبت به زندگی و ارزش آن ایجاد کند. ما با اذعان به محدودیت زندگی، به ارزشمندی لحظه لحظه زندگی خود خواهیم رسید و در خواهیم یافت که تمام لحظه ها و جرعه های زندگی مهم و بالارزش بوده و تکرارناپذیر است(هاشمی، زمانی، زمانی، خوش طینت، ۱۳۹۷).

^۱ (Lachman ME, Teshale S, Agrigoroaei S. Midlife, 2015)

^۲ (Thabet AM, Abdalla T. 2018)

^۳ (Azaiza et al. 2010)

^۴ Firestone, 2009 as cited in, Dadar 2017)

دومین همایش ملی روانشناسی کاربردی

The second national conference of applied psychology

[DATE]

شیوه مواجهه آدمی با مقوله مرگ تأثیر شگرفی بر شیوه زیستن او دارد به گونه‌ای که می‌تواند انسان را به سوی زندگی اصیل و معنادار سوق دهد یا موجب ناامیدی، پوچی و بی‌معنایی زندگی باشد (هاشمی، زمانی، زمانی، خوش طینت، 1397). پرسوجو درباره معنای زندگی به لائوتسه از دوران باستان باز می‌گردد.^۵ افراد از دیرباز، به ویژه از طریق دین، فلسفه و هنر به دنبال معنا و هدف در زندگی بوده‌اند. همچنین، پرسش درباره معنا همیشه بخشی از سؤالات روانشناسی نیز بوده است.^۶ در روانشناسی وجودی، یافتن معنا در زندگی به منزله غلبه نسبی انسان بر جنبه‌های غمناک وجودش نظیر مرگ، نیستی و به طور کلی رنج است.^۷ معنای زندگی، اصطلاحی است که اندیشمندان معانی مختلفی برای آن در نظر گرفته‌اند. برخی همچو کیث وارد، آن را هدف زندگی در نظر گرفته‌اند^۸ و برخی همچو آلبر کامو آن را پاسخ به این سؤال دانسته‌اند که آیا زندگی در این دنیا ارزش زیستن دارد (سجادی، آخوندی، انعامی، 1402) تلاش برای یافتن معنای زندگی خود، نیرویی اصیل و بنیادی است و توجهی ثانویه از کشش‌های درونی نیست (فرانکل، 1396، ص 145). پیداکردن معنای زندگی بنیادیت‌ترین انگیز نوع بشر بوده (فرانکل، 1984، 1986 به نقل از جانبزرگی و غروی، 1395 ص 226) و آگاهی از معنای زندگی پیش شرط لازم برای بهداشت روانی است. آگاهی از این که در زندگی انسان، معنایی وجود دارد به او کمک میکند که حتی در بدترین شرایط زنده بماند. در این گفته نیچه حکمتی عمیق وجود دارد: "هر که چرایی برای زندگی کردن دارد، میتواند تقریباً هر چگونگی‌های را تحمل کند اما امروزه معنا جویی اغلب نافرجام مانده است و با بیمارانی مواجهیم که دچار احساس پوچی شده‌اند" (فرانکل، 1396 ص ۱۱۶). اگر انسان در یافتن معنای زندگی موفق باشد، به نوعی استدلال دست مییابد که بیانگر معنای جهتگیری فرد نسبت به هدف است، از این رو فرد بخش عمده‌ای از انرژی و زمان خود را به آن اختصاص میدهد و این امر باعث تعالی و شفای آدمی میشود (جانبزرگی و غروی، 1395).

به طور کلی زمانی که در روانشناسی از معنا در زندگی سخن به میان می‌آید، غالباً مراد از معنا شامل: 1- انسجام و یکپارچگی، 2- هدف و 3- اهمیت است. "انسجام" به معنای ترسیم جهان به صورت کلیتی ادراک

⁵ (McDonald et al, 2012)

⁶ (Shin & Steger, 2014)

⁷ (Khosravi et al, 2020)

⁸ (Ward, 2000)

دومین همایش ملی روانشناسی کاربردی

The second national conference of applied psychology

[DATE]

پذیر، یکپارچه و به هم پیوسته است. زندگی زمانی منسجم است که فرد بتواند الگوهای فهم پذیر را در آن تشخیص دهد تا زمینه ای برای درک کلیت زندگی برای او فراهم شود (Martela&Steger,2016) تحقیقات همچنین گویای آن است که بزرگسالان با حس انسجام بالا از سلامت روان و رضایت بالایی از زندگی برخوردار هستند نکته دقیق تر در مورد احساس انسجام، داشتن ادراک مثبت از خود در مواجهه با موقعیت های مختلف و متنوع زندگی و در مواجهه با موقعیت های ناخواسته زندگی است که ممکن است با میل درونی سازگار نباشد (دولت یاری، شیروانی، یوسفی، خواجه پور، 1401)

مروری بر پیشینه نشان دارد بررسی رابطه الگوی اضطراب مرگ با همدلی عاطفی در افراد میانسال: نقش میانجی معنویت (بدیع نیا، بشردوست، 1400)، تدوین مدل پیش بینی اضطراب مرگ براساس باور به دنیای عادلانه و همدلی عاطفی با نقش میانجیگری معنویت (بدیع نیا، بشردوست، صابری 1399)، مرگ اندیشی از منظر اروین یالوم و تاثیر آن بر معنابخشی به زندگی (هاشمی، زمانی، زمانی، خوش طینت، 1397) صورت گرفته ولی پژوهشی با عنوان بررسی رابطه ی معنا در زندگی و حس انسجام با اضطراب مرگ در میانسالان صورت نگرفته و با توجه به این که میانسالی دوره مهمی در زندگی انسان هاست و در این دوره با بحران های متعددی از جمله اضطراب مرگ ناشی از مواجهه با مرگ یکی از عزیزان و یا ترس از مرگ خود و همچنین بحران معنا که شامل تردید در معانی از قبل موجود و یا نگرانی از عدم حضور هیچ گونه معنایی در زندگی است روبرو میشویم لذا پژوهش حاضر در صدد بررسی فرضیه زیر میباشد:

بین معنا در زندگی و حس انسجام با اضطراب مرگ در میانسالان ارتباط معناداری وجود دارد.

2_روش پژوهش:

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی میباشد. جامعه آماری پژوهشی شامل کلیه میانسالان سال 1402 شهر اصفهان میباشد.

2_1 روش نمونه گیری :

روش نمونه گیری، نمونه گیری در دسترس میباشد.

2_2 روش اجرا :

دومین همایش ملی روانشناسی کاربردی

[DATE]

The second national conference of applied psychology

به منظور انجام پژوهش، در چندپارک و همچنین موسسات آموزشی مربوط به میانسالان حضور پیدا کرده و با انتخاب تصادفی افراد و پرسیدن سن آنها پس از اطمینان از اینکه در بازه سنی میانسال (40 تا 60) سال قرار داشتند و همچنین در صورت تمایل به شرکت در پژوهش به آنها پرسشنامه های موردنظر داده شد و از آنها خواسته شد به مفاد پرسشنامه معنای زندگی (استایگر، 2010)، حس انسجام (آنتونوسکی، 1993) و اضطراب مرگ (تمپلر، 1970) بود با دقت پاسخ دهند.

2_3 ملاک ورود به پژوهش شامل: میانسال بودن و تمایل به شرکت در پژوهش بود.

2_4 ملاک خروج از پژوهش شامل: عدم رغبت به شرکت در پژوهش بود.

3_ابزار پژوهش:

مقیاس معنای زندگی استایگر:

پرسشنامه معنای زندگی (استگر، 2010) دو بعد معنا در زندگی، یعنی حضور معنا و جستجوی معنا را با بهره گیری از 10 ماده بر مبنای مقیاس هفت درجه ای لیکرت از کاملاً نادرست (1) تا کاملاً درست (7) می سنجد. تکمیل پرسشنامه حدود 3-5 دقیقه طول می کشد. پژوهش ها نشان دهنده اعتبار و ثبات نمره های پرسشنامه و روایی همگرا و افتراقی آن هستند (استگر و شین، 2010، استگر و کاشدان، 2007، استگر، کاشدان، سولپوان و لورنتس، 2008، استگر، کاواباتا، شیمای و اونیک، 2008، برای مثال، برای هر دو مقیاس همسانی درونی (ضرایب آلفا بین 0.82 تا 0.87 بسیار خوبی گزارش شده است (استگر، فریزر، ایشی، و کالر، 2006) و در فاصله زمانی یک ماهه اعتبار بازآزمایی مناسب (0.70 برای زیرمقیاس حضور و 0.73 برای زیرمقیاس جستجو) به دست آمده است (استگر و دیگران، 2006).

پرسشنامه حس انسجام آنتونوسکی:

در سال 1993، آنتونوسکی فرم کوتاه مقیاس حس انسجام را از فرم بلند مقیاس حس انسجام با 89 آیت، استخراج کرد. مؤلفه های معنی دار بودن زندگی، قابل فهم بودن و قابل کنترل بودن به وسیله این مقیاس سنجیده میشود. فرم کوتاه مقیاس 16 سؤال دارد که 6 سؤال آن به معنی دار بودن زندگی، 5 سؤال به قابلیت

دومین همایش ملی روانشناسی کاربردی

The second national conference of applied psychology

[DATE]

درک و 5 سؤال به قابل کنترل بودن زندگی مربوط میشود. ضریب آلفای کرونباخ فرم کوتاه مقیاس توسط آنتونووسکی (1993) 0/85 گزارش شده است. ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر 0/73 میباشد

پرسشنامه اضطراب مرگ تمپلر:

این پرسشنامه توسط تمپلر (1970) ساخته و اعتبار یابی شده است. این مقیاس 25 آیتم دارد که 17 آیتم مثبت و 8 آیتم دیگر منفی است. آزمودنی به هر ماده بر اساس انتخاب یکی از پنج گزینه هرگز (0)، کم (1)، متوسط (2)، زیاد (3) و خیلی زیاد (4) پاسخ میدهد. حداقل و حداکثر نمره ای که هر آزمودنی در این مقیاس می گیرد به ترتیب صفر و صد می باشد. نمره بالا، معرف درجه بالایی از اضطراب مرگ می باشد و نمره پایین حاکی از اضطراب پایین است. در مطالعه ای ضریب آلفای کرونباخ مقیاس اضطراب مرگ 0/83 و روایی همزمان آن به وسیله همبستگی این مقیاس با مقیاس اضطراب آشکار 0/27 و با مقیاس افسردگی 0/40 گزارش شد. پایایی و روایی این پرسشنامه در ایران بررسی شده و ضریب پایایی تنصیفی را 0/62 و ضریب آلفای کرونباخ را برای کل پرسشنامه معادل 0/73 بدست آمده.

4_ یافته های پژوهش:

یافته های پژوهش در قالب جداول، به منظور پاسخگویی به سوال مطرح در پژوهش در زیر مورد اشاره قرار گرفته است:

جدول 1: فراوانی مربوط به جنسیت اعضای گروه نمونه

جنسیت	مرد	زن	کل
تعداد	20	30	50
درصد	40	60	100

در جدول 1 اطلاعات مربوط به فراوانی جنسیت اعضای گروه نمونه نشان داده شده است. بر این اساس از بین اعضای حاضر در پژوهش 20 نفر مرد و 30 نفر زن بوده اند.

جدول 2: فراوانی مربوط به سن اعضای گروه نمونه

دومین همایش ملی روانشناسی کاربردی

[DATE]

The second national conference of applied psychology

سن	فراوانی	درصد
50_45	19	38
55_50	10	20
60_55	9	18
65_60	12	24
کل	50	100

در جدول 2 اطلاعات مربوط به فراوانی سن اعضای گروه نمونه نشان داده شده است. بر این اساس از بین اعضای حاضر در پژوهش 19 نفر بین 45 تا 50 سال ، 10 نفر بین 50 تا 55 سال ، 9 نفر بین 55 تا 60 سال و 12 نفر بین 60 تا 65 سال سن داشته اند.

جدول 3: یافته های توصیفی مربوط به اعضای گروه

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
اضطراب مرگ	7.19	3.42
قابل درک بودن	43.21	8.28
قابل مدیریت بودن	38.17	7.30
معنی دار بودن	38.39	7.41
حسن انسجام	119.53	19.72
احساس معنا در زندگی	56.59	9.00

جدول 4: همبستگی بین متغیرها

متغیرها	اضطراب مرگ	حسن انسجام	احساس معنا در زندگی
اضطراب مرگ	1	-0.349	-0.211
حسن انسجام	-0.349	1	0.364
احساس معنا در زندگی	-0.211	0.364	1

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول تمامی ضرایب همبستگی محاسبه شده بین احساس معنا در زندگی و حسن انسجام ، احساس معنا در زندگی با اضطراب مرگ و حسن انسجام با اضطراب مرگ در میانسالان در

دومین همایش ملی روانشناسی کاربردی

[DATE]

The second national conference of applied psychology

سطح آلفای 0/05 درصد معنا دار است و منفی بودن ضرایب حس انسجام و احساس معنا در زندگی با اضطراب مرگ نشان دهنده ارتباط معکوس بین این متغیرها است که بیان میکند: هرچه قدر احساس معنا و حس انسجام در افراد بالا باشد اضطراب مرگ کمتری را تجربه میکنند.

5_ بحث و نتیجه گیری :

هدف از اجرای پژوهش فوق بررسی ارتباط بین معنادر زندگی و حس انسجام با اضطراب مرگ در میانسالان بود. همانطور که یافته ها نشان داد بین معناداشتن در زندگی و حس انسجام با اضطراب مرگ ارتباط معناداری وجود دارد. یافته های این پژوهش با نتایج بدیع نیا و بشردوست (1400) مبنی بر ، رابطه ی الگوی اضطراب مرگ با همدلی عاطفی در افراد میانسال: نقش میانجی معنویت و بدیع نیا، بشردوست و صابری (1399) مبنی بر مبنی بر تدوین مدل پیش بینی اضطراب مرگ براساس باور به دنیای عادلانه و همدلی عاطفی با نقش میانجیگری معنویت و هاشمی و همکاران (1397) مبنی بر مرگ اندیشی از منظر اروین یالوم و تاثیر آن بر معنابخشی به زندگی ، همسو است. همانطور که نتایج نشان میدهد میزان معنادر زندگی با میزان اضطراب مرگ همبستگی معکوس دارد. در تبیین این یافته ها میتوان گفت : هرچه افراد معنای مشخص ، دقیق و قابل اعتمادی برای خود در زندگی داشته باشند در دوره های مختلف زندگی علی الخصوص دوره میانسالی که با بحران های متعددی روبرو میشوند ترس از مرگ کمتری را نشان میدهند. درواقع افراد با ورود به دوره میانسالی با احساسات منفی مختلفی از جمله تردید در مسیری که تاکنون طی کرده و معانی که تا کنون در زندگی خویش داشته اند مواجه میشوند. از طرفی اضطراب مرگ نیز در این دوره نقش چشمگیری را ایفا میکند زیرا هرچه سن افراد بالا تر میرود، با اضطراب وجودی ناشی از میرایی، بیشتر دست و پنجه نرم میکنند. در این میان ، مرگ عزیزان یا همسالان ضربه مهلک تری وارد میکند و افراد به این مسئله پی میبرند که دیر یا زود، خود نیز با این مسئله مسلم هستی روبرو میشوند از این رو افرادی که در این دوره از زندگی با مرور معنی که برای خود آفریده اند احساس رضایت بیشتری کنند، به عبارتی دیگر هرچه در این دوره معنایی منسجم و قابل اعتماد برای خود داشته باشند ترس از مرگ کمتری را نشان میدهند. درواقع اضطراب مرگ و پوچی دو مورد از چهار مورد اضطراب وجودی یا اگزیستانسیالی است که از مسلمات هستی است و همه انسان ها به مقادیر مختلف با آن دست و پنجه نرم میکنند که این اتفاق گاهی در حیطه آگاهی فرد اتفاق می

دومین همایش ملی روانشناسی کاربردی

[DATE]

The second national conference of applied psychology

افتد و گاهی در اعماق ناخودآگاه خود با این ترس ها روبرو است. دو اضطراب وجودی دیگر عبارت است از ترس از انزوا و آزادی. در خصوص ارتباط معکوس نمره معنای زندگی و اضطراب مرگ همچنین میتوان این نکته را بیان داشت که : خود مواجهه با مرگ چه به صورت رویا چه به صورت تجربه شخصی رویارویی با مرگ که شامل جان سالم به در بردن از یک تصادف بسیار وحشتناک یا مواجهه با سرطانی لاعلاج و چه به صورت رویارویی با اضطراب مرگ به صورت مواجهه با مرگ یکی از عزیزان ، همه نوعی موقعیت مرزی محسوب میشوند که میتوانند نگرش فرد به زندگی را به طور معناداری تغییر دهند و معنی تازه و قابل اتکاتری به زندگی او بخشند زیار وقتی انسان با این واقعیت که دیریا زود میمیرد روبرو شود سعی میکند زندگی نزیسته خود را جبران کند و معنا و مفهوم تازه ای برای زندگی خود بیافریند که شاید با معنای قبلی تفاوت بزرگی دارد. همچنین انسانی که در زندگی معنی مشخص داشته و زندگی خود را بر اساس آن معنی و با آنچه با اصالت وجودی خود همخوانی بیشتری داشته پیش برده و به اصطلاح یالوم زندگی نزیسته ای برای خود باقی نگذاشته اضطراب مرگ کمتری را نشان میدهد. درباره نقش حس انسجام در اضطراب مرگ میانسالان مطالعه حاضر نشان داد همبستگی منفی در این مورد نیز وجود دارد و این نشان دهنده این است که هر چه میانسالان حس انسجام بیشتری داشته باشند ترس از مرگ کمتری را نشان میدهند. تحقیقات گویای آن است که بزرگسالان با حس انسجام بالا از سلامت روان و رضایت بالایی از زندگی برخوردار هستند (کوواتو و هیرانو، 2020). و همچنین نکته دقیقتر در مورد احساس انسجام، داشتن ادراک مثبت از خود در مواجهه با موقعیتهای مختلف و متنوع زندگی در مواجهه با موقعیتهای ناخواسته زندگی است که ممکن است با میل درونی سازگار نباشد (کورو و دیکارو، 2020). از محدودیت های این پژوهش میتوان به موارد زیر اشاره نمود: این پژوهش صرفا بر روی تعدادی از میانسالان شهر اصفهان صورت گرفته از این رو برای تعمیم نتایج باید جانب احتیاط رعایت گردد. همچنین برای سنجش متغیرهای پژوهش صرفا از پرسشنامه استفاده شده است که به نظر میرسد این موضوع به صورت خود گزارش دهی محدودیت هایی به همراه دارد. در پایان پیشنهاد میشود این پژوهش بر روی میانسالان شهر ها و استان های دیگر کشور نیز انجام شود تا برای تعمیم نتایج به جامعه میانسالان ایران محدودیت کمتری داشته باشیم.

6_منابع:

1 اکبرزاده، فریبا؛ مرگ و معنای زندگی در اندیشه مولوی و هایدگر؛ چ، 1 تهران: نشر یار دانش، 1394.

دومین همایش ملی روانشناسی کاربردی

The second national conference of applied psychology

[DATE]

2. جاسلسن، روتلن؛ اروین یالوم؛ ترجمه سپیده حبیب؛ چ، 1 تهران: نشر دانژه، 13.
3. هاشمی، زمانی، خوش طینت؛ مرگ اندیشی از منظر اروین یالوم و تأثیر آن بر معنابخشی به زندگی؛ 1397
4. قائمی، واعظی؛ حقیقت مرگ، مرگ اندیشی و معنای زندگی، فصلنامه آیین حکمت؛ 1393
5. فارسانی، حشمتی، صالحی؛ پیش بینی ترس از مرگ براساس سبک های دلبستگی ایمن و نایمن در نوجوانان مبتال به سرطان 1401
6. ولیخانی، احمد و فیرو زآبادی، علی. (1395). بررسی اضطراب مرگ در چ ه ارچوب الگوهای دلبستگی در بیماران سرطانی: یک مطالعه مقایسه ای. روان شناسی سلامت. 5 (18). 119-130
7. فلاحی پیشه بابلی، موتابی، مظاهری تهرانی، پناغی، حیدری؛ شناسایی چالشها و تکالیف تحولی افراد میانسال و سالمند: یک مطالعه هرمنوتیک، 1400
8. عسگری یزدی، میرزایی؛ مرگ اندیشی و معنای زندگی در هایدگر؛ فلسفه دین، دوره 15، شماره 1، بهار 1397
9. سجادی، آخوندی، انعامی؛ مطالعه تطبیقی معنای زندگی از منظر سورن کییرکگور و عالمه طباطبایی؛ 1402

Burgwinkle, W., Hammond, N., & Wilson, E. (Eds.). (2011). The Cambridge History of French Literature. Cambridge University Press. Rudd, A. (1997). Kierkegaard and the Limits of the Ethical. Oxford University Press. Craig, E. (2000). Routledge Encyclopedia of Philosophy: Genealogy to Iqbal. Bowlby, J. A.; Secure base: Parent-child attachment and healthy human development; New York, NY: Basic Books, 1988. Glenn Gray, J.; "Idea of Death in Existentialism", Journal Philosophy; Vol.48, NO.5, 1951 Heidegger, M.; Being and time; London, England: Blackwell, 1962 Josselson, R, Irvin D.; Yalom: On psychotherapy and the human condition; New York, NY: Jorge Pinto, 2008. Karasu, B. T.; Response to Irvine Yalom; American Journal of psychotherapy, 56 (3), 2002, pp.317-321. Abedini, A., Hasani, H., Jabbari Farrokhi, M., Yeganeh, R. (2022). Analysis of Corona Epidemic Effects on Social Sustainability (Case Study: Urmia Worn Tissue Area). Geographical Urban Planning Research (GUPR), 9(4), 1149-1173 [in Persian] Andersen, K. G., Rambaut, A., Lipkin, W. I., Holmes, E. C., & Garry, R. F. (2020). The proximal origin of SARS-CoV-2. Nature medicine, 26(4), 450-452. Antonovsky, A. (1993). The structure and properties of the sense of coherence scale. Social science & medicine, 36(6), 725-733. Barati Sedeh, F. (2009). Evaluation of the effectiveness of positive psychology interventions in increasing happiness and vitality and meaning in life and reducing depression. PhD thesis in psychology; Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabatabai University [in Persian]. partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science at Virginia Commonwealth University Dadar, E. (2018). Comparison of death anxiety, life satisfaction and basic psychological needs in female patients with Breast Cancer and coronary heart disease. (Unpublished master's thesis). Urmia Azad University, MA. [Persian]

دومین همایش ملی روانشناسی کاربردی

The second national conference of applied psychology

[DATE]

Dadfar, M., and Lester, D. (2017). Religiously, Spirituality and Death Anxiety. Austin Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences. 4, 1, 1-5.

ES Blanke, M Riediger - Progress in brain research.(2019). Reading thoughts and feelings in other people: Empathic accuracy across . Progress in Brain Research. 247, 2019, Pages 305-327

Garbay, M., Gay, MC., Claxton-Oldfield, S. (2015). Motivations, Death Anxiety, and Empathy in Hospice Volunteers in France. The American journal of hospice & palliative care. 32(5):521-7